

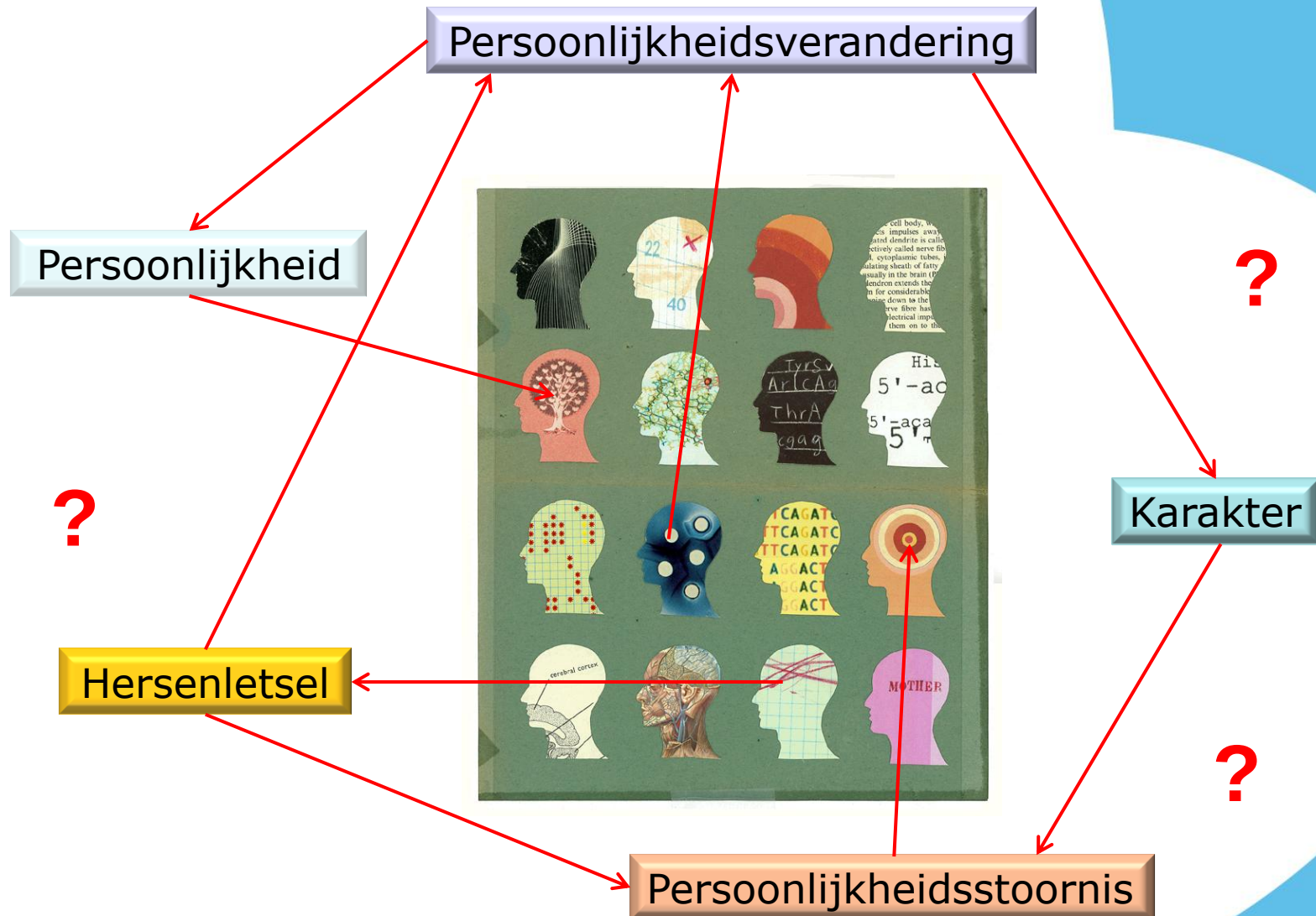
Persoonlijkheid en persoonlijkheidsverandering bij hersenletsel

Myrthe Swart, GZ-psycholoog
Gerard Koetsier, psychiater

Centrum voor Neuropsychiatrie
Dimence

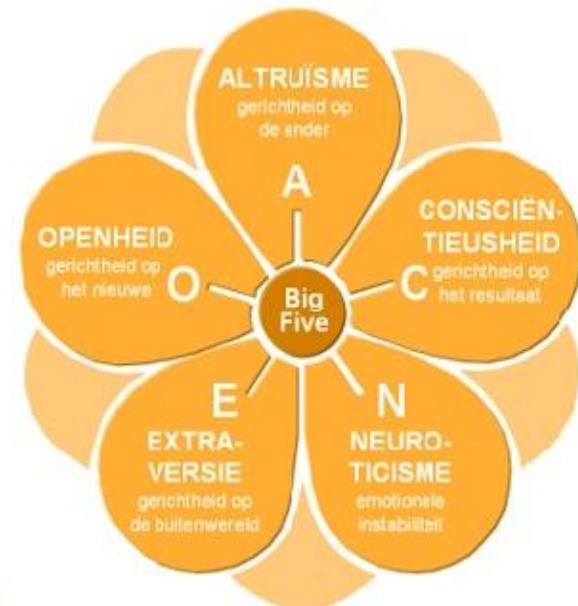
Filmpje 'Hard gelach'

Persoonlijkheid en karakter

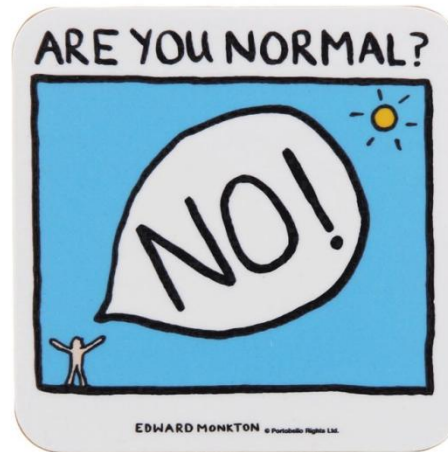
- Karakter: aanleg
- Persoonlijkheid: totaal aan eigenschappen
- Persoonlijkheid: aanleg en omgeving

Definitie persoonlijkheidsstoornis (DSM-IV)

- Duurzaam patroon van gedachten, gevoelens en gedragingen die binnen de cultuur van de betrokkene afwijkend zijn
- Het patroon is star en uit zich op een breed terrein
- Veroorzaakt in significante mate lijden of beperkingen in het functioneren
- Is stabiel en van lange duur en het begin kan worden teruggevoerd naar ten minste de adolescentie of de vroege volwassenheid
- Is niet eerder toe te schrijven aan een andere psychische stoornis
- Is niet het gevolg van de directe fysiologische effecten van een middel of een somatische aandoening (bijvoorbeeld schedeltrauma)

Continuum persoonlijkheid

Persoonlijkheidsstoornissen (DSM-IV)

Cluster A	Cluster B	Cluster C
Vreemd Exentriek	Dramatisch Impulsief	Angstig
Paranoïde Schizoïde Schizotypisch	Borderline Narcistisch Theatraal Antisociaal	Vermijndend Dwangmatig Afhankelijk

Diagnostiek persoonlijkheidsstoornissen

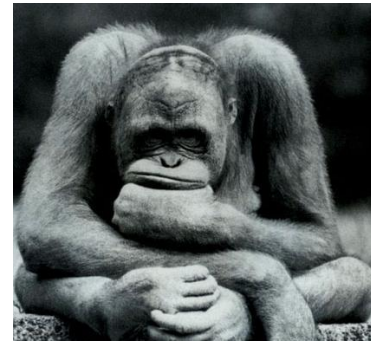
- Anamnese
- Observaties (interactie?)
- Levensgeschiedenis
- Heteroanamnese
- Vragenlijsten

Persoonlijkheidsverandering door hersenletsel (DSM-IV)

- Blijvende verandering van vroegere, karakteristieke persoonlijkheidskenmerken
- Aanwijzingen dat de verandering veroorzaakt wordt door het letsel
- Er is geen andere verklaring mogelijk (bijv depressie, dementie)

Typen van persoonlijkheidsverandering (DSM-IV)

- Labiel
- Ontremd
- Agressief
- Apathisch
- Paranoide
- Gecombineerd

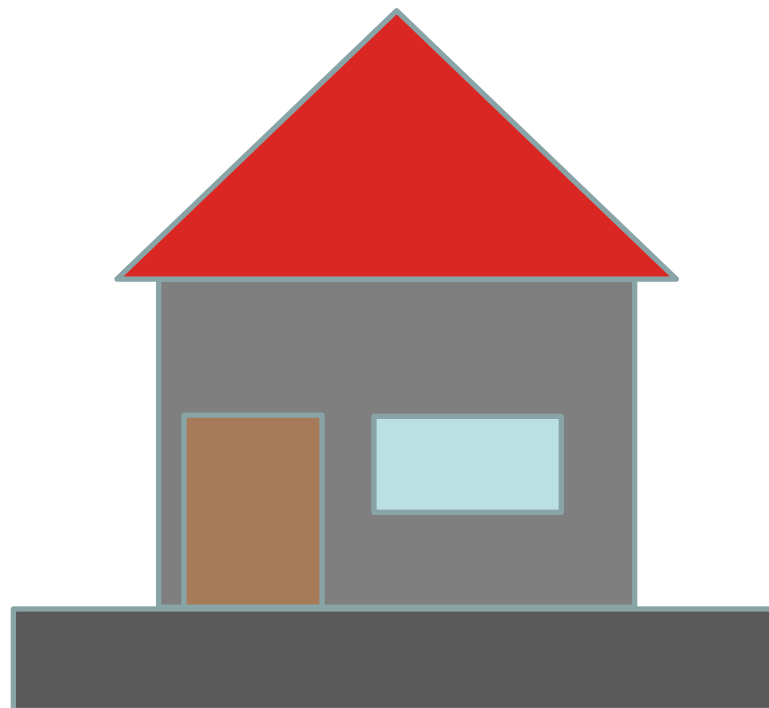

Belangrijke factoren bij persoonlijkheidsverandering

**Cognitieve
stoornissen**

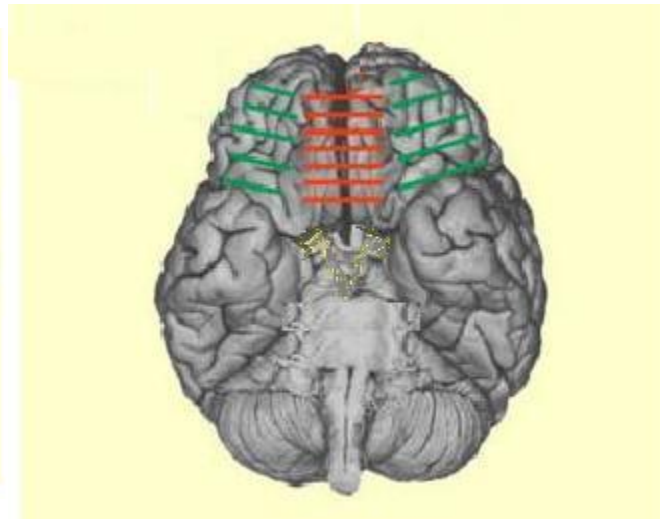
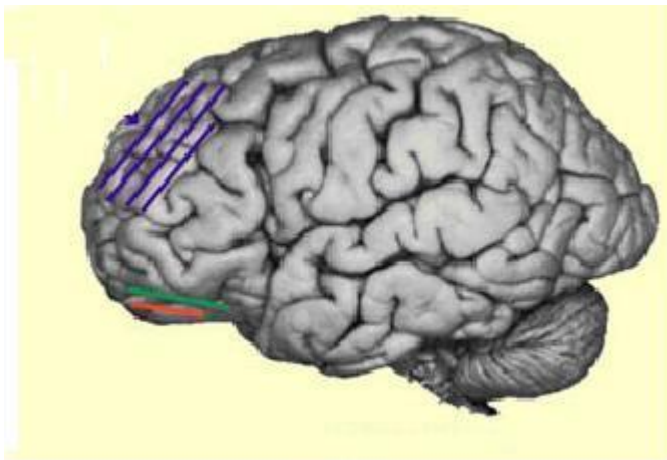
**Emotionele
stoornissen**

**Ziekte-inzicht
Zelfmonitoring**

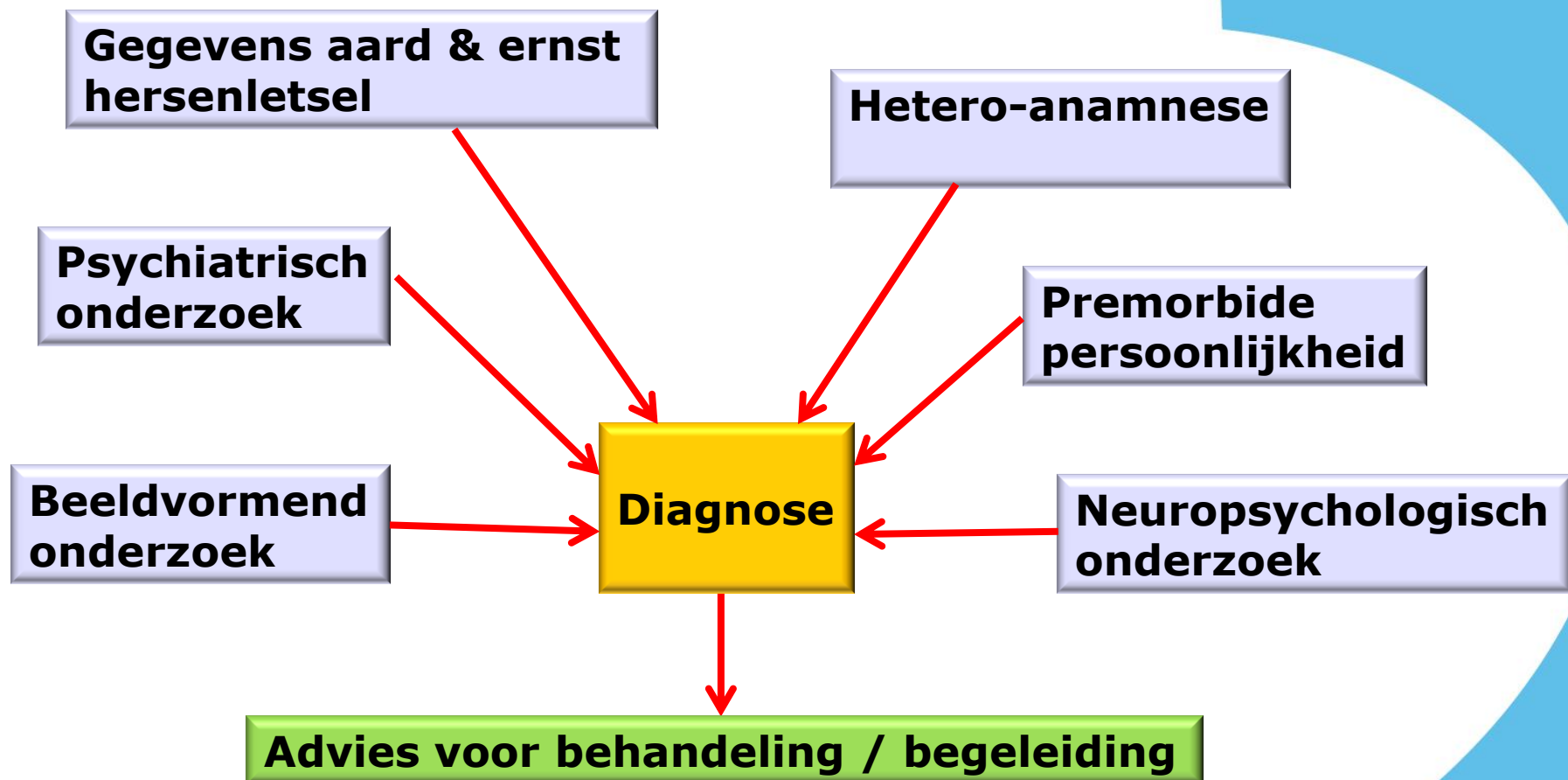

Aard en ernst van het hersenletsel

- Persoonlijkheid heeft geen specifieke lokalisatie in de hersenen
- Wel vaak frontale lokalisatie
- Rol linker en rechter hemisfeer

Diagnostiek in de praktijk

Centrum voor Neuropsychiatrie

Contactgegevens:

Eerdelaan 43
8043 RR Zwolle
038 4691210
cvn@dimence.nl